Przesyłka opłacona ryczałtem

AIDAS

VILNIAUS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
eina tris kartus savaitėje

DUODA NEMOKAMUS PRIEDUS
Ūkininkams — „ŪKININKĄ"
Vaikams — „VARPELĮ"

Nr. 48 | Vilnius 1938 m. spalio 11 d. (antradienis) | Pirmi metai

Šiame numeryje

Būdingas pranešimas apie Ozoną. Prancūzų spauda apie Lenkijos nusistatymą Čekoslovakijos atžvilgiu. Dėl Lenkijos Čekoslovakijos tolimesnių santykių.
Knygų skaitymas kaime. Tautų Sąjunga ir mažos valstybės. Po pirmojo Čekoslovakijos padalinimo.

KO NORIME IŠ SKAITYTOJŲ

Pasirodžius pirmiesiems „Aido" numeriams, iš viso krašto gavome daugybę sveikinimų ir linkėjimų ištvermingai dirbti spaudos darbą. Toksai visuotinis lietuvių visuomenės susidomėjimas savąja spauda buvo mums didelis paraginimas dirbti atsidėjus. Turime ta proga pasakyti, kad padarėme, ką galėjome, ir kai „Aidą" pradėjome leisti tris kartus, dar sykį išdėstėme savo nusistatymą ir pasiryžimus. Kalbėdami apie tai, pažymėjome, kad labai norėtumėm šio to susilaukti ir iš skaitytojų, kurių visame krašte turime ne vieną tūkstantį.

Taigi šioje vietoje ir esame pasiryžę nors trumpai pasisakyki, ko mes norime iš skaitytojų. Yra pasaulyje nemaža laikraščių, kurie su savo skaitytojais nepalaiko jokių ryšių, jiems visiškai nerūpi, ką skaitytojai mano: peikia laikraštį, ar juo džiaugiasi. Tokiems laikraščiams svarbu, kad tik jie būtų skaitomi. Yra tačiau ir tokių laikraščių, kurie su savo skaitytojais sudaro lyg vieną gražiai su gyvenančią šeimyną. Prie tokių laikraščių ir mes priklausome, ne tik sąžiningai pranešdami svarbiausias ir įdomiausias žinias, bet stengiamės atsižvilgti į kilnius pageidavimus ir paklausimus.

Palaikydami artimus santykius su skaitytojais, norime visų pirmą, kad jie suprastų, iš ko gyvuoja laikraštis. O laikraščiui leisti reikalingos didelės pinigų sumos, nes viskas kaštuoja. Kieno čia yra reikalas? Aišku, kad pirmiausia skaitytojų, kurie turėtų sąžiningai mokėti prenumeratą. Taip yra visame pasaulyje, taip turi būti ir mūsų krašte. **Kas nori turėti laikraštį, kas jį prenumeruoja, tas turi sumokėti metinę prenumeratą, nes niekam laikraščio dovanai nesiuntinėjame.** Prenumeratai užmokėti ypač yra patogus rudens laikas, kada kaimo žmonės ir skatiko turi ir laiko.

Tai būtų pirmoji skaitytojų pareiga laikraščio atžvilgiu. Antroji pareiga—ėjimas laikraščiui į talką. Šią pareigą galima suskirstyti į dvi dalis: 1) Naujų prenumeratorių ieškojimas ir 2) Bendradarbiavimas, siunčiant laikraščiui žinelių iš savo krašto.

Kaip kiti Vilniaus lietuvių laikraščiai, taip lygiai ir „Aidas", neturi provincijoje savo skyrių, nes neturi tam lėšų. Taigi kiekvieno prenumeratoriaus ir būtų pareiga surasti „Aidui" vieną kitą naują prenumeratorių, žinoma, tokius, kurie gali užsimokėti. Naujų prenumeratorių ieškojimas yra tai kiekvieno lietuvio tautinė pareiga.

Kas dėl bendradarbiavimo, tai turime nešališkai pasakyti, kad daugelis skaitytojų „Aidui" nemaža žinių praneša. Apie tai geriausiai pasako gausios mūsų laikraštyje korespondencijos, kuriose atsispindi visas provincijos lietuvių gyvenimas. Bet vis dėlto iš daugelio vietų ir negauname, ir todėl pačiu ne vienas svarbus iš mūsų visuomenės gyvenimo atsitikimas lieka spaudoje nepažymėtas. Ir tai tik todėl, kad nebuvo kam, arba tingėta parašyti, atsidedant kitais. Taip ateityje neturėtų būti, ir todėl tikimės, kad iš provincijos vis daugiau gausime žinių, kuriomis naudodamiesi atvaizduosime viso krašto lietuvių gyvenimą.

Tai ir bus, trumpai apibūdinus, svarbiausi dalykai, kurių norime susilaukti iš skaitytojų. Šiuos dalykus dar kartą primename: 1) Prenumeratos mokėjimas, 2) Naujų prenumeratorių ieškojimas ir 3) Korespondencijų rašymas.

Ozonas ir tautinės mažumos

Artinantis lapkričio 6 dienai, kuri yra paskirta seimo rinkimams, kai kuriuose lenkų laikraščiuose pasirodė žinių, kad Ozonas vedąs derybas su tautinėmis mažumomis.

Ryšium su šiomis žiniomis beveik visuose lenkų laikraščiuose šio mėn. 8 dieną buvo įdėtas oficiališkas pranešimas, kuriame pasakyta, kad tokios žinios esančios netikros, nes Ozonas veikiąs tiktai lenkų visuomenės tarpe ir su jokiomis tautinėmis mažumomis nepalaikąs jokių santykių, o juo labiau nepalaikąs santykių su žydais.

Iš to matyti, kad **Ozono partija nieko bendro neturi su kitomis Lenkijoje gyvenančiomis tautomis.**

Tai patvirtina ir pati lenkų spauda, o vyriausias Ozono organas „Gazeta Polska" minėtą pranešimą pavadino gana būdingai:

— O. Z. N. su tautinėmis mažumomis nebendradarbiauja.

Prancūzų spauda puola Lenkiją

Oficiališka telegramų agentūra Pat šio mėn. 8 dieną paskelbė pranešimą, kad šio mėn. 7 dieną Paryžiaus dienraštis „Petit Parisien" įsidėjo straipsnį, kuriame rašoma, kad vokiečiai nėra vienintelė tauta, kuri kankina sužeistąją Čekoslovakiją. Lenkija, kuri pati kelis kartus buvo dalinta — puola dalinti Čekoslovakiją. Dėl to pasipiktino geriausi Lenkijos draugai. Lenkija paėmė Cešiną, grasindama ginkluota intervencija, kurią sulaikyti Anglijai ir Prancūzijai buvo labai sunku.

Bet Varšuva, rašo tas pats dienraštis, berods, siekia ko daugiau. Padidėjus dėl ligšiolinių laimėjimų apetitui, Lenkija mananti per Čekoslovakijos teritoriją pasidaryti perėjimą, kad gautų bendrą sieną su Vengrija. Tuo metu, kai vokiečiai piausto Čekoslovakiją šiaurėje, pietuose ir vakaruose, Lenkija mėgina prasimušti per Čekoslovakijos teritoriją.

Podraug Pat praneša, kad dienraštis „Petit Parisien", gindamas Čekoslovakiją, grasina Lenkijos—Prancūzijos Sąjungos panaikinimu, pažymėdamas, kad toji Sąjunga kabo ant vieno siūlo, kuris greit nutruks.

Dėl Lietuvos Vokietijos santykių

Neseniai užsienio spauda buvo paleidusi žinią, esą Lietuva vedanti su Vokietija politines ir ekonomines derybas. Vokietija, esą, pasiūlusi Lietuvai sudaryti 15 metų nepuolimo sutartį, bet su sąlyga, jeigu ji savo prekybą su Anglija susiaurinsianti, o su Vokietija praplėsianti.

Ši žinia sudomino anglų žemuosiuosius rūmus (parlamentą), kuriuose tuojau buvo duotas vyriausybei paklausimas, ar tokia žinia yra tikra. Anglijos vyriausybės atstovas Butleris atsakė, kad, jo žiniomis, tarp Lietuvos ir Vokietijos nejvykusios jokios derybos. Prieš kelis mėnesius Lietuva ir Vokietija vedusios diskusijas tik dėl Klaipėdos statuto aiškinimo.

Toliau Anglijos vyriausybės atstovas pranešė, kad neseniai pasirodžiusios žinios apie Lietuvos ir Vokietijos prekybinių derybų pradžią nepatvirtinamos. Jis pareiškė, kad *jeigu būtų betkokie mėginimai pakenkti Lietuvos ir Anglijos prekybiniams santykiams, Anglija tuojau pasipriešintų.*

Čekų spaudos balsai

Oficiališkos agentūros spaudoje dedama nedaug žinių apie čekų spaudos balsus dėl paskutiniųjų įvykių Čekoslovakijoje. Apie tai tik retkarčiais pranešama. Pavyzdžiui, šio mėn. 8 dieną kai kuriuose lenkų laikraščiuose buvo įdėtas pranešimas apie Moravų Ostravoje leidžiamo čekų dienraščio „Moravsko-Slezski Denik" nuomonę dėl Užolzės Silezijos likimo. Kaip žinia, lenkų oficiališki šaltiniai visą laiką skelbė, kad Užolzės Silezijoje yra 170.000 lenkų. Tuo tarpu dvejose apskrityse (Cešino ir Frištato), kurios dabar atiteko Lenkijai, gyventojų yra 260.000.

Todėl, kaip praneša Pat, minėtas čekų dienraštis kategoriškai reikalauja, kad Frištato apskrityje būtų paskelbtas plebiscitas. Dienraštis ta proga pažymi, kad net Hitleris nereikalavo tų žemių, kuriose daugumas gyventojų yra čekai. Todėl Lenkija negalinti gauti lengvesnių sąlygų, negu Vokietija. Ir jei—baigia dienraštis — šiuo atžvilgiu neduotų gyventojams pasisakyti, būtų tai griežtas brutalumas, kurį visuomet atmintumėm.

×

Po kelių dienų agentūra Pat paskelbė pranešimą, kad Prahoje buvo paskelbtas komunikatas, kuriame tarp kitko skaitome: „Dabar Lenkija gauna minėtą (Cešino) plotą, bet proporcingai daug didesnį, negu priklausytų pagal gyventojų tautybę. Lenkija gauna arba ųžima plotus, kur nuo seniausių laikų gyvena čekai.

Plotuose, kuriuos atidavėme Lenkijai, gyvena 76.230 lenkų, 46.782 vokiečiai ir 120.635 čekai, kurie yra ištikimi savo tautai ir valstybei. Yra tai skaičiai, kurie giliai įsmigs į mūsų tautiečių atmintį".

Pažymėtina, kad lenkų spauda prie panašių oficiališkų komunikatų jokių savo pastabų nededa.

Čekoslovakijoje nebus plebiscito

Kaip žinia, suvažiavę į Miunčeną didžvalstybių atstovai nutarė atiduoti Vokietijai nemažą Čekoslovakijos dalį, kuri buvo numatyta užimti keturiais etapais.

Kitose vokiečių ir čekų gyvenamose vietose turėjo būti plebiscitas. Tuo tikslu anglai rengėsi išsiųsti kelis tūkstančius savo kareivių į Čekoslovakiją. Tačiau paskutiniu metu gauta žinių, kad mišri Berlyne posėdžiaujanti komisija nutarė atiduoti vokiečiams be plebiscito dar didelį Čekoslovakijos plotą. Užėmus vokiečių kariuomenei šį plotą, šio mėn. 10 dieną pasklido gandų, kad plebiscito nebus, nes vokiečiai su čekais betarpiškai susitars dėl naujos valstybių sienos.

Iš viso Vokietija atėmė iš Čekoslovakijos 28.291 kv. klm. ploto, kur yra 3.600.000 gyventojų, kurių tarpe yra 2.811.000 vokiečių ir 725.000 čekų.

Tuo būdu Europos didžvalstybės Vokietijai atidavė $^1/_5$ ploto visos Čekoslovakijos.

Kada vokiečiams bus gana

Rugsėjo 30 dieną keturių Europos didžvalstybių atstovai pasirašė Hitlerio padiktuotą sutartį, pagal kurią dalis Čekoslovakijos buvo atiduota Vokietijai. Pagal tą sutartį, vieną vokiečių gyvenamos žemės atiteko Vokietijai be jokio plebiscito. Šitas žemes vokiečių kariuomenė jau okupavo. Be to, Berlyne buvo sudaryta mišri komisija, kuri turėjo rūpintis plebiscitu tose Čekoslovakijos dalyse, kur gyvena vokiečiai ir čekai.

Dabar toji komisija visiškai nelauktai nutarė atiduoti Vokietijai be jokio plebiscito dar vieną Čekoslovakijos dalį, kurioje neva yra dauguma vokiečių.

Ar pagerės Lenkijos-Čekoslovakijos santykiai

Sutikus Čekoslovakijos vyriausybei atiduoti Lenkijai dvi apskritis, tą pačią dieną (X-1 d.) Lenkijos užsienių reikalų ministeris Bekas pasakė per radiją kalbą, kurioje Čekoslovakiją apibūdino, kaipo „vakarykštį priešininką".

Iš to daugelis lenkų laikraščių padarė išvadą, kad, gavus iš Čekoslovakijos dvi apskritis, dabar tarp abiejų valstybių nebūsią jokių ginčų, ir santykiai galėsią pagerėti. Ypač tai pabrėžė „Gazeta Polska".

Į tai atsakė daugelis čekų laikraščių, pareikšdami, kad šitoksai lenkų spaudos tvirtinimas neatitinka tikrenybę, nes visoje čekų tautoje ir taip pat vyriausybėje tuo tarpu niekas negalvoja apie santykių su Lenkija pagerinimą.

Praha ir Bratislava

Jau praėjusiame „Aido" numeryje buvo rašyta, kad slovakai nutarė sudaryti kartu su čekais bendrą Čekoslovakijos valstybę su centru Prahoje. Slovakija gavo autonomiją ir autonominę vyriausybę, kurios premjeru buvo paskirtas parlamento atstovas Tiso. Nauja Slovakijos autonominė vyriausybė, atvykusi į Prahą, apsilankė pas einantį prezidento pareigas generolą Syrovy ir prisiekė Čekoslovakijos konstitucijai.

Galutinai paaiškėjo, kad Slovakijos autonominės vyriausybės žinioje bus: vidaus reikalai, švietimo, ūkio ir finansų. Tuo tarpu užsienio reikalai, karo reikalai ir valstybinės skolos ir toliau lieka centralinės vyriausybės žinioje.

Pažymėtinas ir čia čekų su slovakais gero sugyvenimo faktas. Kadangi vengrai pareikalavo, kad ir jiems būtų duota Čekoslovakijos dalis, kur gyvena vengrų dauguma, tai tuo klausimu deryboms vesti yra jau paskirtos komisijos. Čekoslovakijos komisijos pirmininku paskirtas dabartinis Slovakijos premjeras Tiso.

Lietuvių—lenkų derybos dėl miško plukdymo

„Lietuvos Aidas" rašo, kad Lenkijos vyriausybė pasiūlusi Lietuvos vyriausybei Kaune sukviesti lietuvių - lenkų komisiją pasitarimą apsvarstyti klausimams, kurie yra susiję su lenkų miško medžiagos plukdymu ir plaukiojimui Lietuvos vandens keliais. Būsią aptarti daugiausia techniniai klausimai ir nustatyta tvarka plaukiojimui ir plukdymui miško medžiagos. Tikimasi, kad šie pasitarimai prasidėsią dar šį mėnesį. Lietuvos vyriausybė tiems pasitarimams jau esanti pasiruošusi.

Spalio 6 d. Lietuvos seimas svarstė prekybos departamento naujųjų etatų (valdiškųjų vietų) pakeitimo projektą. Tarp kitko buvo pranešta, kad dabar, pagal įsigaliojusią lietuvių lenkų konvenciją, išilgai Nemuno būsią steigiami šeši miško plukdymo kontrolės punktai, kuriems būsią reikalingi nauji valdininkai.

Lietuvos katalikų nutarimai

Rugsėjo 29 d. Kaišiadoryse įvyko Katalikų Veikimo Centro rajonų vadų pasitarimai. Nutarta įsteigti krikščioniškojo meno ir literatūros fondą, kurio tikslas bus ugdyti krikščionišką meną ir literatūrą, remti menininkus ir rašytojus, pakelti kūrinių menines vertybes, sudaryti sąlygas, kap rašytojai ir menininkai galėtų laisvai atsidėti kūrybai, skirti darbo stipendijas, duoti pašalpas kelionėms į užsienį, skirti premijas už geresnius veikalus ir meno kūrinius, skirti premijas už geresnius veikalus ir meno kūrinius, įvertinant iš krikščioniškos, religinės ir tautinės kertės.

Pasitarimuose dalyvavo ir Kaišiadorių vyskupas J. Kukta.

— Spalio 9 dieną Kaune, Vytauto Didžiojo Universiteto rūmuose buvo iškilmingas Studentų Atstovybės posėdis. Pasakė kalbas prosektorius, profesuros ir studentų atstovai.

— Spalio 5 d. Kaune prasidėjo Lietuvos vyskupų konferencija, kurai pirmininkauja arkivyskupas J. Skvireckas.

— Lapkričio 23 d. bus Lietuvos kariuomenės metinė šventė. Ta proga Kaune įvyks Vyties kryžiaus kavalierių suvažiavimas.

Duokime skaitytojui knygą

Mūsų skaitytojams reikia knygų. Iš kur jų imti? Pažiūrėkime kas galima.

Reikalingą knygą kiekvienas gali pats sau nusipirkti. Šiandien kaimo gyventojai jau turi savų knygų. Vieni jas pirko iš knygynų ar draugijų, kiti gavo dovanomis iš laikraščių. Pirkimas eina po truputį ir nūnai, tik ar pakanka knygų iš šito šaltinio? Aišku ne. Kaimas neturtingas ir mažai gali, o dar mažiau nori pirkti knygų. Paprastai yra šitaip. Gauna dovanai knygą, — skaito, negauna, — neskaito. Be to, net ir turtingiausiose visuomenėse privatus žmogus nei kaime, nei mieste negali pakankamai prisipirkti knygų. Daug parankiau turėti bibliotekas, kur arba dykai arba už mažą mokestį gali pasirinkti įvairių knygų.

Bet mūsų sąlygose, kai bibliotekų ir draugijų jau nėra, tenka dažniau ir plačiau naudotis privatinėmis paskirų asmenų knygomis. Kas sąmoningesnis ir turtingesnis, telaiko savo tautine pareiga susidaryti privatinę bilioteką, pačiam pasiskaityti ir kitiems paskolinti. Privatinę teisę galima būtų kiek praplėsti ir aptvarkyti. Sakysime, vieno kaimo ar kelių artimų labiau susipratę lietuviai pasitaria ir perka kiekvienas po keletą knygų, bet skirtingų, kad, paskaitę savas, galėtų keistis jomis su draugais. Tuo būdu galėtų susidaryti nemaža biblioteka, tik ne vienoje vietoje, bet suskirstyta tarp daugelio. Tai nėra prieš įstatymus, nedaug darbo reikalauja, o naudos duotų daug. Čia dar jeitų mūsų pačių iniciatyva ir veikla, kas būtų nepaprastai svarbu tautiškam sąmonėjimui ir organizavimuisi iš apačios.

Šitam būdui palaikyti mūsų knygynai gali užvesti pas save palaikytų knygų skyrių. Privatiniai knygos savininkai galėtų nereikalingą knygą atvežti Vilniun ir parduot knygynininkui, o iš šio ją nupirktų jau pigesne kaina antras ir trečias, kas dar nėra tos knygos skaitę. Tiesa, tai nėra visiškai tobula ir patogu, bet būtų taikymasis prie esamų sąlygų.

Atkreipkime daugiau dėmesio į parapijų knygynus. *Kunigai klebonai turi teisę ir pareigą steigti ir laikyti savo parapijiečiams knygynėlius*, kuriuose gali būti tikybinio, tautinio ir šiaip dorovinio turinio knygų. Jei parapijiečiai tais knygynėliais naudotųsi ir juos lėšomis palaikytų, kunigai klebonai galėtų juos plėsti ir tobulinti. Tegu sau susirastų visoje parapijoje 500 skaitytojų, kurie įmokėtų per metus po auksiną, o jau knygynėlis galėtų gerokai augti. O surinkti tiek skaitytojų kelių tūkstančių parapijoje, turint gerų norų nebūtų sunku. Surenka atskiri kaimai po šimtelį kitą vėliavai, argi negalėtų surinkti kelių dešimčių auksinų knygoms? Svarbu vėliava, bet dar svarbiau knyga: vėliava maitina akis, o knyga sielą. Reikia manyti, kad kunigai klebonai mielai bendradarbiautų su savo parapijiečiais, nes bibliotekos buvimas ir ja naudojimasis yra viena pastarizacijos (ganytojavimo) priemonių ir daro parapijas ir jos šeimininkui garbę. Perlaužkime pirmąsias organizacines kliūtis, o paskui jau savaime dalykas eis.

Galima dar ir šitokia priemonė. Uždarymas palietė ne visas mūsų draugijas, liko dar por draugijų, o jų tarpe su teise veikt visoje Lenkijoje Blaivybės draugija. Jų nariais gali būti visi pilnamečiai katalikai, kurie, vengdami girtuokliavimo, laikosi blaivumo. Ši draugija gali steigti viešus knygynus, bibliotekas, bet gali turėti ir privatinę savo nariams. Padarykime šitaip: stokime gausiai nariais į draugiją, įsimokėkime nario mokesčio po 50 sk. — 1 auks., pa rinkime aukų ir steikime knygyną. Tada nariai galės atvažiavę Vilniun gauti keletą knygų paskaityti namie ir grąžinę pasiimtų naujų.

Taigi privalome turėti lietuvišką knygą, turėti lengvai ir pigiai. Neturėdami kitų kelių, pamėginkime šitų. O gal steigti pigios knygos draugiją? *A. Radeika.*

Naujai paskirtas Vokietijos kariuomenės atstovas Kaune pulkininkas JUSTAS šio mėn. 3 dieną prie Nežinomojo kareivio kapo padėjo vainiką.

Ūkio kultūros pakėlimo reikalas

Trys yra veiksniai, kurie sudaro bet kokio ekonominio veikimo pagrindą: gamta, darbas ir kapitalas. Tinkamas šių veiksnių suorganizavimas ir išnaudojimas laiduoja ar tai pramonės, ar ūkio įmonės sėkmingą gyvavimą.

Kaip atrodo šis reikalas mūsų krašto ūkio įmonėse? Čia dažnai nestinga ir gamtos veiksnių, ir kapitalo (žemės ūkis, nejudomas ir judomas turtas), o juo labiau nestinga darbo. Nėra tik gero suorganizavimo ir tinkamo išnaudojimo.

Pavartę statistikos metraščius ir palyginę mūsų krašto derlių su kitų, ypač Vakarų Europos kraštų derliumi, matome milžinišką skirtumą. Daug kur jis pralenkia mūsiškį 40 — 50%, Kai mūsų ūkininkas džiaugiasi, jei karvė per metus duoda1000 litrų pieno, tai Danijos, taip pat žemės ūkio krašto, ūkininkas laiko nuostoliu karvę, kuri neduoda 4000 litrų.

Noromis nenoromis kyla klausimas: kur ieškoti tos liūdnos ekonominės padėties priežasčių? Gal pas mus žemė daug blogesnė nei kitur? Vietomis gal ir taip. Bet nevisur.

Turėjome Ūkio Draugiją, nemaža ūkiškų knygų išplito po kaimus, leidžiama ūkio laikraščiai, pagaliau, agronomai, ūkio instruktoriai jau ne pirmi metai dirba ūkio kultūros kėlimo darbą. O vis dėlto negalime pasidžiaugti pakilusiu žemės ūkio našumu, priešingai, tūli tvirtina, esą, palyginti su prieškariniais laikais dabartinė ūkio gamyba dargi esanti nukritusi. Kur ieškoti kaltės?

Daug yra to viso priežasčių. Neverta jų visų minėti, nes ir nepatogu ir pavojinga, reikia pasitenkinti tik kai kuriomis.

Svarbiausias trūkumas bus bene šis: ūkininkas neturi tinkamo pasiruošimo savo įmonei vesti. Kitas trūkumas: darbas žemės ūkio kultūrai kelti yra netinkamai sutvarkytas ir išnaudotas. Ūkininkas reikalingas nuolatinio patarimo, dar svarbiau — pavyzdžio, kuris pakreiptų jį reikiama kryptimi. Mūsų ūkininkai nemėgsta naujovių. Įvesti kokią atmainą ūkio įmonėje dažnam atrodo ir rizikinga ir nenaudinga. Regis tūlam, kad geriausios priemonės ir būdai yra tie, kur iš seno išbandyti ir vartojami. Reikia pavyzdžio, kur savo akimis pamatytų tos ar kitos naujovės reikšmę. Tai įrodo, kad ir toks atsitikimas. Tūlame kaime ūkininkas dar rugiapiūtėje panaudojo rugienos skutimą. Kaimynai šaiposi, galvom kraipo. Ėgi gyvuliai badu išdvės. Gyvuliai badu neišdvėsė, bet kitais metais jo vasarojus juoston, o kitų — prie žemės. Kitais metais jau pusės kaimo po rugiapiūtės nuskuto rugienas. Tuo pačiu klausimu ūkininkų laikraščiai jau daugelį metų ankščiau rašė ir skatino, tačiau nė vienas nemėgino vykdyti patarimų.

Tačiau vienkartinis pavyzdys priverčė ir juos susimąstyti ir įvesti naujumą.

Kas daryti? Agronomo yra per maža. Vienas žmogus negali pilnai aprėpti keleto valsčių, o dažnai net visos apskrities. Reikia jam pagelbinio personalo. Čia pagalbon ateina žemesnės ūkio mokyklos, kurios tikrai išmoko ūkį vesti pagal naujausius ūkio mokslo reikalavimus. Tokiose mokyklose dažniausiai yra vienerių, rečiau dvejų metų kursai. Ir vienerių metų, kiek teko pastebėti ar sužinoti, pilnai pakanka išmokslinti ūkininką, duoti jam pagrindus. Jeigu tūlas, baigęs panašią ūkio mokyklą, panaudos įgytas mokykloje žinias savo ūkyje, iš tikro po kelerių metų bus žymus darbo vaisiai. Tai būtų gera atramtis ir agronomui, ir krašto ūkio kultūros kėlimui.

Kaip buvo minėta, labai svarbu kaime geras pavyzdys. Jeigu kiekvienam kaime būtų du trys vyrai baigę panašias mokyklas ir stengtųsi iš tikro įvesti visas su žinotas ūkio žinias, tikriausiai savo pavyzdžiu paveiktų ir kitus, pralaužtų jų užsispyrimą, o po kelerių ar keliolikos metų būtų žymūs jų darbo vaisiai.

Mokslas žemesnėse ūkio mokyklose nėra brangus. Metams su išlaikymu kaštuoja du, trys šimtai auksinų. Jeigu įsidėmėsim, kad vieno agronomo išmokymas kaštuoja mažų mažiausiai 10.000, tai už tuos pačius pinigus galėtų baigti apie 40 — 50 jaunuolių žemesnes ūkio mokyklas.

Vertėtų pavyzdį imti iš ukrainų. Pas juos kas metai baigia žemąsias ūkio mokyklas apie 12.000 vyrų ir apie tiek merginų. Ten labai rimtai šiuo reikalu susirūpinta.

Tiesa, mūsų ūkininkai ne visi gali išstesėti leisti savo vaikus į panašias mokyklas. Dažnas dar numoja ranka: „Kaip aš dirbau ir pragyvenau, pragyvens ir vaikai". Mat, amžinas yra valstiečio potroškis, jeigu mokyti sūnų, tai tik kad išeitų į kunigus ar ponus. Bet mokyti ūkininkauti! Tai dažno galvoje netelpa. Koks tikslas? Kam?

Visuomenė čia turėtų padėti. Visų pirma parinkti ir pateikti informacijų apie ūkio mokyklas, kurios geresnės, kur naudingiau ir pigiau mokytis, na, ir pagaliau, kas reikalinga, paremti medžiagiškai. Tiesa, tuo visai išgydyti blogos ūkio padėties nepavyks. Bet nauda bus neabejotina.

Vikt. Šiugžda.

DRAS MARTYNAS YČAS. 4)

ATSIMINIMAI

Nepriklausomybės keliais

Su dideliu vargu patekome į Kauną. Prie tvirtovės vartų Vilijampolėje (Slabadoje) patruliai mus sulaikė ir nenorėjo į miestą įsileisti; mums teko kurį laiką palūkėti, kol atėjo karininkas. Šis, peržiūrėjęs dokumentus, atsiprašė mus pateisindamas sargybą, kuri karo metu turinti labai atsargi būti. Kaunas buvo pilnas karių. Čia galėjai matyti įvairiausių dalių, ginklų ir rūšių kariuomenės. Sustojome pas d-rą J. Alekną. Žmonių ūpas buvo itin blogas. Tvirtovė ruošėsi kautynėms ir gabenosi iš visur ginklų, šovinių, drabužių ir maisto. Žadėjo gintis iki paskutiniosios. Bet, kaip vėliau pasirodė, gynėsi vos porą dienų, ir tai pirmasis pabėgo į Pravieniškės komendantas, palikdamas visą įgulą be tinkamos komandos, kuri taip pat veikiai išbėgiojo, sekdama savo „narsaus" generolo Grigorjevo pavyzdžiu...

Iš čia sumanėme nuvažiuoti į Prūsus per Virbalį. Nueiname į Kauno stotį. Reikalingas buvo komendanto leidimas. Ūžeinu pas komendantą. Kažkoks jaunas, dailus vaikinas „praporščikas" mane pasitiko. Pasakiau, kas esu. Paprašė mane palūkėti, kol atleisiąs porą žmonių. Apsidirbęs su jais ir uždaręs duris, jis pradėjo į mane lietuviškai, reikšdamas džiaugsmo matyti savo atstovą. Tai buvo A. Merkys, vėliau keliuose ministerių kabinetuose krašto apsaugos ministeris, Klaipėdos krašto gubernatorius ir Kauno miesto burmistras. Gavau, žinoma, per kelias minutes leidimą važiuoti sau ir St. Šimkui.

Nuvažiavome į Kybartus. Čia jau miestelis buvo labai apšaudytas. Namų nedaug teliko sveikų, tiktai buvo Kaufmano V. Tarybos ligoninė ir d-ro Kresono prancūzų hospitalis, kuris netrukus pakliuvęs į nelaisvę.

Kybartuose jau buvo matyti tikrasis frontas. Kareiviai, gurguolės, armotų vežiojimas, maisto, šovinių transportai, kur-ne-kur jau ir sužeistų pasitaikė. Vagone susitikome su vienu karišku lenku, kuris mano laikais studijavo Tomske technologijos institute. Jis važiavo su žmona irgi fronto pažiūrėti ir pasidairyti. Pats gi tarnavo inžinierijos daly Kaune. Mums buvo labai patogus toks palydovas — karininkas, ir mes juos iš Eitkūnų pakvietėme važiuoti drauge. Gavę porinį vežimą, nuvažiavome į Stalupėnus.

Miestas buvo tuščias. Nė vieno civilio gyventojo. Visi buvo išbėgę drauge su vokiečių armija. Namai dar nebuvo perdaug nukentėję. Bet visur sutikome bemedžiojant po svetimus namus rusų kareivius. Vienur kareiviai kūreno puikiais baldais ugnį gatvėje ir apstoję aplink šildėsi, kitur vėl matėme, kaip kareiviai iš 3 aukšto metė pro langą fortepijoną, kuris su didžiausiu triukšmu nukrito į gatvę ir šipuliais pavirto, jų visų džiaugsmui ir malonumui.

Jokios valdžios, jokios tvarkos čia nebuvo matyti. Net klaiku darėsi tarp tų visų „morodiorų", kurie, kaip juodvarniai po mūšio, ieškojo sau maisto. Tarp Gumbinės ir Įsrūties (Insterburg) vyko dideli mūšiai, nuo armotų griausmo langai barškėjo...

Jau saulei leidžiantis gįžome atgal į Eitkūnus. Pasivijome būrį kaimiečių su maišais ant pečių. Tai buvo prūseliai, varomi į Rusijos gilumą. Užkalbinus lietuviškai, nedrąsiai vienas kitas atsiliepė. Bet negalėjome ir klausinėti. Kur juos varo ir kas jų ten laukia — niekas nežinojo. Laukuose tai šen, tai ten drybsojo užmušti arkliai, sudaužyti vežimai, išlaužyti medžiai. Gražūs raudoni namukai stovėjo su išdaužytais langais, su nugriautomis kertėmis, nubyrėjusiomis čerpėmis.

Virbalio stotį privažiavę, sulipome į šiltą komendanto vagoną, kuris mus pavaišino arbata. Karininkai mums daug papasakojo scenų iš mūšių lauko, žinoma, su visokiais priedais ir pagražinimais. Bet nieko įdomaus jų pasakojimuose nebuvo: vis tai labai paprastos mūšių scenos, sužeistųjų rinkimas, arklių ir galvijų iš vietos gyventojų atiminėjimas, pasipriešinusiųjų baudimas ir t. t.

Kaune nesustodami, nuvažiavome tiesiai į Vilnių. Tai buvo lapkričio mėn. 21 diena. Radome Smetonų namuose Kubilių, Balčikonį, kun. Stankevičių ir ką tik grįžusį iš atostogų A. Smetoną. Dienos klausimu buvo—pabėgėlių šelpimas. P. Leonas šią dieną visų pasirašiusių vardu jau šaukė 3 sios Vilniaus Savitarpio Kredito Draugijos (lietuvių banko) bute, Šv. Jurgio prosp. 19 — 1, steigiamąjį naujos Lietuvių Draugijos dėl karo nukentėjusiems šelpti susirinkimą. Ši diena jau buvo iš anksto numatyta; apie ją P. Leonas man pranešė telegrafu į Jurbarką. Šios draugijos statutas buvo išrūpintas Vilniaus gubernatoriaus V. Veriovkino 1914 m. lapkričio mėn. 14 d. Jos steigėjais buvo pasirašę: adv. P. Leonas, V. Dumos atstovas M. Yčas, teisininkas A. Smetona, Em. Vileišienė, d-ras A. Vileišis, kan. K. Alšauskas ir inž. J. Mašiotas.

Į susirinkimą atvyko 102 žmonės ir visi buvo priimti draugijos nariais. Susirinkimo pirmininku buvo išrinktas M. Yčas, sekretorium — Z. Žemaitis.

Pirmiausia išklausėme pranešimų iš vietų M. Yčo, A. Bulotos, Pr. Keinio ir N. Januškevičiaus. Aš pranešiau susirinkimui, o vėliau ir Rusijos Miestų Sąjungos valdybai, apie nuo karo nukentėjusias vietas.

Tuo tarpu nebuvo jokios vieningos organizacijos, kuri plačiau būtų teikusi pagalbą. Čia ant greitųjų buvo susidarę, Žemaičių vyskupo Pr. Karevičiaus įsakymu, parapijų komitetai teikti pagalbą šeimoms, kurių tėvai išėję į karą. Tai šie komitetai kai kur šelpė ir pabėgėlius. Vienur kitur teko sutikti žydų komitetus, kuriuos šelpė Petrapilio žydų centralinis komitetas. Platesnė organizacija teko sutikti tik Šiaulių mieste, kuria sudarė žymesni Šiaulių visuomenės veikėjai. Ir tai, palyginus su vardu, pinigų ir daiktų buvo išleista bendros sumos už kelis tūkstančius rublių.

Man bekeliaujant po Lietuvą, buvo įsteigti trys komitetai: Rietave, Kvedarnoje ir Jurbarke, kurie gaudavo lėšų iš Rusijos Miestų Sąjungos vaikų prieglaudoms išlaikyti.

(B. d.)

Skaudžios pamokos mažoms valstybėms

Kaip žinia, neseniai Ženevoje pasibaigė Tautų Sąjungos 19-toji pilnumos sesija, apie kurią spaudoje mažai buvo rašoma, nes tuo metu Europoje įvyko daug svarbesnių atsitikimų. Tačiau įdomu ir tai, kas darosi Tautų Sąjungoje, iš kurios tiek daug buvo tikėtasi ir laukta. Įdomiai apie tai parašė Kauno savaitraštyje „Mūsų Krašte" B. Raila, kurio straipsnio svarbesnes vietas dedame „Aide". Red.

Tautų Sąjunga. Be abejonės, įdomu buvo stebėti, kaip veikia šis tarptautinis ir tarpvalstybinis „parlamentas", kuris vis dar turi labai kilnių tikslų — taiką išsaugoti! — ir kuris tačiau, boikotuojamas kelių didžiųjų valstybių ir netekęs pasitikėjimo beveik visuose penkiuose žemės rutulio kontinentuose, dar tęsia savo gyvenimą, tokį tragišką ir beveik beviltišką. Iš tikrųjų, su visuotinėmis parlamentarizmo sutemomis rūstūs šešėliai apgaubė ir Ženevą — tarptautinės taikos ir tarpvalstybinio parlamento sostinę.

Nes pasaulis pasidalino į partijas, suskaldė tautų vienybę, ir karo bei imperializmo partija pasidarė aktyvesnė už taikos partiją.

Ką gi svarstė šis tarptautinis parlamentas, kurį vis dėlto dar sudaro maždaug 50-ties valstybių atstovai — delegatai? Vartai dienotvarkę ir randi prirašyta daug, daug visokių klausimų.

Bet pačių svarbiųjų klausimų 19-sis T. S-gos pilnumos susirinkimas kaip ir nesiryžo svarstyti. Tiesa, jis išklausė japonų teriojamos Kinijos atstovo skundų, jis girdėjo Ispanijos vyriausybės narių priekaištus dėl nesidomėjimo žinomais ispanų karo užkulisiais. Bet iš anksto buvo žinoma, kad niekas tais reikalais negali ir neturi laukti išganymo iš Ženevos. O svarbiausia — Čekoslovakijos Sudetų vokiečių problema į dienotvarkę visai nebuvo net įrašyta. Apie tai, kad praėjusį pavasarį dienos viduryje dar vienas T. S. narys (Austrija) prarado nepriklausomybę, niekas nebandė net užsiminti. Tais klausimais Ženevos parlamentas buvo visiškai bejėgis. Šiemet kaip ir pernai...

Priešingai, suvažiavę delegatai daugiau domėjosi pradžioje tuo, kas vyko Niurenberge, vėliau Hitlerio ir Čemberlaino derybomis, anglų ir prancūzų bendromis pastangomis ne kaip apginti grasomos valstybės T. S-gos nario teritorinę ir politinę nepriklausomybę, bet kaip priversti šią silpnesnę valstybę pasirašyti savo išparceliavimo testamentą...

Vienas tačiau, klausimas buvo pirmaeilis ir šio susirinkimo dienotvarkėje. Jis pavadintas: Tautų S-gos pakto nuostatų pritaikymo klausimas, o iš tikrųjų tai pakto reformos klausimas. Po Abisinijos karo pasaulis buvo nuviltas dar vienu atveju. Paaiškėjo, kad nežiūrint iškilmingų pasižadėjimų šiandien valstybės dar nepajėgia ir nenori suorganizuoti bendro pasipriešinimo taikos ardytojui, užpuolikui. Kitaip sakant sankcijos nebūna pritaikomos.

Tuo patyrimu pasiremdamos, eilė mažesniųjų valstybių, pareikalavo, kad būtų viešai pripažinta, jog 16-sis (sankcijų) straipsnis praktikoje nebepritaikomas ir kad valstybės gali pačios apsispręsti, ar jos ras reikalo kada dalyvauti sankcijose, ar ne. Taip sakant, tūlos panorėjo būti neutralios tarptautinių kivirčų atžvilgiu. Jos nenori kištis ten, kur jų pačių interesai tiesiogiai nepaliečiami, tegu kariauja, kas nori, tegu žlunga kiti, kuriems likimas buvo nepalankus...

Tokią pažiūrą pareiškė Skandinavų valstybės, Belgija, Olandija. Nedaug skirtingai nusistatė ir Baltijos valstybės. Kai kurios didžiosios valstybės dar kalba, kad T. S. paktas turi būti vykdomas, bet kas iš to, tai tik geri norai. Tačiau Didžioji Britanija irgi pažiūrėjo į padėtį, kaip yra. Jos nuomone, nereikia reikalaut iš T. S. to, ko ji šiandien nepajėgia ir nepajėgs padaryti. Kur jos veikimas duoda vaisių, ten dirbkime visi bendrai, bet kur nieko neišeina, ten ieškokime kitų priemonių.

Žodžiu sakant, nusiginklavimo, kolektyvaus saugumo ir nedalomos taikos dėsniai, kurie sudaro T. S. dvasinį pagrindą ir veikimo svarbiausius tikslus, dabar paskelbiami nepritaikomais, šiuo metu neįgyvendinamais, taigi, jei norite, ir negaliojančiais. Kilstant karams, tie, kurie tikisi būsią nepaliesti, negalvoja apie kadaise duotus pasižadėjimus bendrai ginti taiką, bėga į krūmus ir iš anksto skelbiasi būsią „neutralūs". O kasgi kita, iš tikrųjų, jiems lieka bedaryti.

Per tokį trumpą laiką, ir tiek daug pavyzdžių, kad kolektyvinio saugumo nebėra ir kad tik jėga „išsprendžia" net vaikui aiškų teisės klausimą!

Buvo okupuota didžiulė Kinijos provincija, ir nieko, viskas tvarkoje, okupantas dar smarkiau kariauja! Žlugo Abisinija ir nieko, po mažo sujudimo vėl viskas tvarkoje. Bet gal čia pateisinama, gal reikalas eina apie „barbariškus" kraštus, kuriuos galima labiau civilizuotiems užimti ir „kultūrinti". Pagaliau, gal ir nereiktų per daug piktintis, kad taip daro italai, tuo tarpu kaip, pvz., anglai ar prancūzai turi kelis kartus daugiau, taip pat ginklu ir jėga, prisigrobę svetimų tautų ir rasių žemių. Menkas skirtumas, jeigu pirmieji tat padarė užpernai, o antrieji ir tretieji net praėjusiam šimtmetyje ar šio šimtmečio pradžioje ar Tautų S-gą įsteigus (vokiečių kolonijų pasidalinimas)...

Bet štai Europos valstybė pereitą pavasarį žlunga viduryje dienos, — ir nieko, viskas tvarkoje.

Tokios mintys kyla Ženevoje, klausantis kalbų gražiose salėse ir nepasibaigiamų dūsavimų koridoriuose, viešbučiuose, kavinėse... Bet juk reikia sakyti teisybę, nereikia vaikiškai apsigaudinėti, nes aišku, kaip diena: visi esame palikti savo likimui galime pasikliauti tik savo jėgomis. Rūsti tiesa, bet tiesa geriau už vylingus sapnus. Nes nors ir malonu sapnuoti ramų, kaitrų vidudienį, bet užtat tuomet dar skaudžiau atsibusti ir pamatyti, kad tavo kambarys gaisro liepsnose, — tu nesiruošei ir tu bejėgis jį užgesinti... Tokiomis valandomis žmonės pradeda suprasti, kad tik vienybėje galėtų stipriau atsispirti gaisro liepsnų audrai. Bet tarptautiniame gyvenime nėra vienybės, nėra bendrų principų, negali būti ir bendros akcijos. Užtat vienos tautos sienose susiorganizuoti, susiburti vienybėn dar galima ir šiandien.

Po pirmojo Čekoslovakijos padalinimo

Šiemet rugsėjo pabaiga buvo šilta ir saulėta, bet Europos politinis dangus buvo be galo apsiniaukęs, oras pritvinkęs paraku ir dinamitu. Vokietijos — Čekoslovakijos pasienyje virė, kaip katile. Hitleris dar prieš 2 mėnesius sumobilizavo neva manievrams 2 milijonus kariuomenės, Čekoslovakija, pasijutusi viena prieš milžiną—Vokietiją, paskelbė visuotinę mobilizaciją. Prancūzija, nenorėdama sukelti nerimo ar tiesiog panikos, mobilizaciją išdėstė dalimis, šaukdama kas antrą dieną vis naujus atsargos dalinius neva saugumui patikrinti. Net ir šaltakraujai anglai pradėjo nervintis ir šaukti visą laivyno atsargos kariuomenę į eiles, o Londone skubotai kasti slėpines ir ant stogų traukti zenitines armotas. Tas pat buvo padaryta Belgijoje ir Olandijoje. Mobilizacijų planai ir skelbimai gulėjo paruošti ant stalų ir kitose valstybėse. Jau buvo skaitomos ne dienos, bet valandos. Ultimatumai lakstė po sostines vienas paskui kitą. Ministerių kabinetuose darbas virė dieną ir naktį; posėdžiai buvo šaukiami 1 ir 2 valandą naktį. Pilkieji Europos gyventojai laukė, kada pasigirs pirmas šūvis ir prasidės pragariškos žūdynės. Bet štai keturi Europos valdovai: Hitleris, Musolinis, Čemberlenas ir Deladie Miuncheno mieste surado išeitį: tegul bus apkarpyta Čekoslovakija, jeigu jau Hitleris kitaip numalšinti neįmanoma.

Faktas įvyko. Čekoslovakija jau dalinama. Taikos saugotoja—Tautų Sąjunga tyli. Čekoslovakijos sąjungininkės: Prancūzija, Sovietai, Mažosios Santarvės valstybės (Rumunija ir Jugoslavija), pasižadėjusios ginti savo partnerės neliečiamybę, lemiančiu momentu nuplovė rankas. Tik po to viena kita ryžosi pinigais atsipirkti prarastą Čekoslovakijos pasitikėjimą ir siūlo Pragai milijardinę paskolą. Bet dabar jokie gražūs žodžiai, pareikšti jausmai, kemšamos paskolos Čekoslovakijos nenudžiugins, nesuteiks vilčių. Jos vėliavos dabar gedulu pridengtos. Tuo tarpu politiniame Europos gyvenime didžiausias sumišimas, dezorientacija. Tik Hitleris triumfuoja. Dar kartą jis įrodė pasauliui, kad vadinamos Vakarų Europos demokratinės valstybės yra kokios tai baimės apsiaustos, kad tik žodžiais drąsios ir vieningos, o darbais bejėgės, be valios, be aiškios decizijos. Dėl to jis drąsiai reikalavo to, ko noriai, ir Anglija su Prancūzija visai lengva širdimi paaukojo Čekoslovakiją. Tik joms svarbu buvo surasti garbinga išeitis, kad stebėtojai būtų įsitikinę, jog kitokios išeities nebuvo ir jeigu Čemberlenas su Deladieru „išsiderėjo" iš Hitlerio taiką, tai esą didelis jų nuopelnas. Tiesa, gavęs Sudetus, Hitleris sustiprėjo moraliai, materialiai ir politiškai: pakilo jo autoritetas dar aukščiau, gavo daug kasyklų, didelių įmonių ir daugiau kaip 2 milijonus naujų piliečių, pasistumėjo toliau į Dunojaus baseiną, suardė visas čia veikiančias sąjungas, paktus, atplėšė Prahą nuo Paryžiaus ir Maskvos. Tuo būdu Paryžius su Londonu Dunojaus valstybes išleido iš savo rankų. Praha, palikusi be Benešo, pamos ranka Paryžiui, Londonui, Mažajai santarvei ir Maskvai. Eis su tuo, kuris daugiau žadės. Mažoji Santarvė galima laikyti palaidota. Dėl to Dunojaus baseine dabar Hitleris šeimininkauja. O Londonas su Paryžium turi progos kalbėtis keturių pakto reikalu ir išaiškinti savo santykius su Rymu. Tada gali pavykti palaužti Rymo—Berlyno ašį, kas Hitlerį gerokai nuslopintų. Be to, visi keturi partneriai pradėjo ruošti įvairiausius nusiginklavimo, amžinos taikos ir kitus akims muilinti planus, kurie užims daug laiko. Per tą laiką kiekvienas jų ruošis tylomis tolimesniems žygiams. Kai Paryžius su Londonu iš tikro bus gerai pasiruošę karui ir kai jau Hitleris bus prie Juodųjų jūrų, tada gal ir reikės rizikuoti pakelti kardą. Bet tai dar praeis ilgesnis laikas, o tuo metu vokiečiai pakeliui dar kam nors apkandžios sienas arba ką nors pastatys Berlyno interesų saugoti. Bet tai dėl Londono ir Paryžiaus bus paprastas menkniekis.

J.

Edvardas Benešas

1935 metų pabaigoje ilgametis Čekoslovakijos prezidentas Masarykas dėl senatvės pasitraukė nuo savo pareigų. Čekoslovakijos parlamentas valstybės prezidentu vienbalsiai išrinko ilgametį užsienių reikalų ministerį Benešą. Ta proga spaudoje buvo įdėta naujo Čekoslovakijos prezidento biografija, kurioje tarp kitko skaitėme:

„Dr. E. Benešas priklauso prie garbingos trejukės — T. G. Masarykas, dr. E. Benešas ir M. Stefanikas — kurių vardai bus įrašyti į Čekoslovakijos atgimimo istoriją. Jie vadovavo atgimimo sąjudžiui, jie paskum vadovavo ir nepriklausomai valstybei.

Dr. E. Benešo išrinkimas prezidentu parodo, kad Čekoslovakijos tolesnis plėtojimasis eis ta pačia linkme, kaip ligi šiol. Laivas pasiliks tas pats, tik pasikeitė vairininkai. Dr. E. Benešas yra Tomo Masaryko mokinys. Jis už jį jaunesnis 34 metais. (Dabar jam 51 m.). Dr. E. Benešo vardas yra glaudžiai susijęs su T. G. Masaryko vardu. Tuos abu valstybės vyrus tvirtai sieja ne tik bendra kova dėl Čekoslovakijos išvadavimo ir priespaudos, bet ir nuoširdus savitarpio pasitikėjimas. Jie rengė tautą nepriklausomam gyvenimui, o paskum, atgavus nepriklausomybę, jai vadovavo. Kaip Tomas Masarykas lig šiol buvo nepakeičiamas Čekoslovakijos prezidentas, taip dr. Benešas — jos užsienių reikalų ministeris. Naujas Čekoslovakijos prezidentas yra buvusiojo prezidento idealų nešiotojas ir vykdytojas.

Taip apie jį galvojo ir pats Tomas Masarykas. Kaip žinoma, pasišalindamas iš savo pareigų, jis tarp kitko pareiškė: „Norėčiau dar jums pasakyti, kad siūlau jums dr. Benešą savo įpėdiniu. Aš dirbau su juo svetur ir pas mus ir pažįstu jį". Tokiais atvejais tai yra nepaprastas pareiškimas, galimas tik turinčiam tokį milžinišką autoritetą, kokį turi buv. Čekoslovakijos prezidentas.

Dr. E. Benešas, kaip aukščiau pažymėta, lig šiol buvo nepakeičiamas Čekoslovakijos užsienių reikalų ministeris. Šioje srityje jis įgijo didelį autoritetą ne tik Čekoslovakijoje, bet ir toli už jos sienių. Jo vardas yra glaudžiai susijęs su Mažosios Santarvės kūrimu, su Tautų Sąjunga ir apskritai su visais didesniais tarptautinės politikos klausimais. Vienas iš pagrindinių, galima sakyti, pats pagrindinis dr. E. Benešo politikos siekimas buvo kova už taika. Pats pergyvenęs didžiojo karo baisenybes ir giliai suprasdamas, kad tik taika gali padėti konsoliduoti tai, kas tokiomis aukomis buvo iškovota, dr. E. Benešas taikai stiprinti nesigailėjo nei energijos, nei sveikatos. Visos jo kalbos yra persunktos taikos meilės. Jis pripažįsta, kad tarp tautų gali kilti kivirčų, bet ir netiki, kad tų kivirčų nebūtų galima išspręsti taikiu būdu.

Jis yra nenuilstamas kovotojas už taikos idealą, už gerą tautų sugyvenimą bei bendradarbiavimą. Vienoje vietoje jis sako: „Pastangos išlaikyti taiką, tvarką ir bendradarbiavimą nuo pat pradžių buvo svarbiausias mūsų užsienių politikos principas. Mes stengėmės tą principą įgyvendyti santykiuose su visais savo kaimynais ir prisidėjome prie jo vykdymo tarptautiniame, politiniame gyvenime, ypač savo aktinga veikla Tautų Sąjungoje".

Taip pat visiems yra gerai žinomas dr. E. Benešo optimizmas. Ir sunkiomis valandomis jis nenustoja tikėjęs persvara šviesių, kūrybinių pajėgų, kurios nugalės piktą valią, stumiančią į kruvinų kivirčų chaosą. Priešingai, sunkios valandos, jo nuomone. tik dar labiau turi paskatinti tautas suburti savo pajėgas taikai išlaikyti".

Taip buvo nusiteikęs Benešas prieš trejetą metų, atsistodamas Čekoslovakijos respublikos priešakyje. Tačiau per tą laiką daug kas gyvenime pasikeitė: Išnyko iš politinio gyvenimo Tautų Sąjunga, nustojo reikšmės Mažoji Santarvė ir taika, už kurią Benešas taip atkakliai kovojo, buvo pirkta jo vadovaujamos valstybės padalinimu. Tokio baisaus smūgio negalėdamas pakęsti, Benešas pasitraukė nuo prezidento pareigų, atiduodamas jas tiems, kurie naujose sąlygose galės tvarkyti Čekoslovakiją.

• KORESPONDENCIJOS •

Miežionys, Švenčionių valsčiaus. *Išsigando lietuviškų knygų.* Vietoje uždarytos Švenčionių „Ryto" mokyklos Miežionyse jau antri metai veikia valdinė pradžios mokykla. Joje moko lenkas mokytojas Viktoras Puško. Miežioniečiai jau nuo seniai yra pamėgę lietuvišką knygą. Jie seniau turėjo ir Šv. Kazimiero draugijos skyrių, uoliai skaitė knygas, rengė vakarėlius. Netekę skyriaus, jie už paskutinius skatikus nusipirko keletą lietuviškų knygų, kas mokytojui, žinoma, labai nepatiko. Jis sužinojęs, kad tos knygos yra pirktos Švenčionyse, „Oświatos" knygyno savininkei pradėjo grasinti: jeigu „Oświatos" knygynas ir toliau pardavinės lietuviškas knygas, tai jis būsiąs priverstas prieš savininkę imtis priemonių. Nejau ponas Puško nežino, kad Lenkijoje tuo tarpu dar nėra įstatymo, kuris draustų pardavinėti ir skaityti lietuviškas knygas. Matyt, tokiam kaimo šviesėjui, kaip Puško, kur kas būtų maloniau, kad kaimietis laisvesniu laiku ne knygas skaitytų, bet kortomis loštų arba girtuokliautų. *V-tas*

Dieveniškės, Ašmenos apskr. *Dėl laikraščių gavimo.* Dieveniškių miestelyje yra pašto įstaiga, kurios viršininku yra Aleksandras Virvičius. Šio valsčiaus lietuviai gyventojai ilgą laiką negalėdavo pro šį paštą gauti lietuviškų laikraščių. Pavyzdžiui, jie yra išsirašę „Aidą". Jo administracija pranešdavo, kad jiems „Aidas" siunčiamas, bet Dieveniškių pašte jiems vis sakydavo, kad jiems „Aidas" neateinąs. Žmonės pašto valdininkų prašydavo gražiuoju, kartais „Aido" pareikalaudavo ir griežtai, tačiau vis nieko negaudavo. Pagaliau, jų kantrybė išsisėmė ir jie neseniai parašė Vilniaus Centralinio Pašto viršininkui skundą. Šis skundas ir paveikė. Rugsėjo 27 d. jau gavo „Aidą" šie prenumeratoriai: Žižmų kaimo Stasys Šilabritas, Liudvikas Gaidys, Stasys Butrimas (Marytė Šanžartaitė dar negavo, iš jos pareikalauta kažkokių dokumentų) Grybiškių kaimo Jonas Gaidys.

Rugsėjo 29 d. nuėjo į pašto atsiimti laikraščio Stasys Šilabritas. Pašto viršininkas jam parodė rašytą skundą ir teiravosi, kas jį rašė. Negavęs teigiamo atsakymo, sakėsi šią bylą perduosiąs prokurorui.

Šiomis dienomis į Dieveniškio paštą buvo nuėjęs atsiimti „Aido" Kaziulių kaimo gyventojas Liudas Staniulis. Pašte jam buvo pasakyta, kad jam laikraščio nėsą. Bet kai jis pro langelį žiūrėdamas pamatė ir nurodė jo laikraščiu uždengtą taboretę, pašto vedėjas susigriebė ir atsiprašydamas pasakė, kad įvykęs nesusipratimas..

— Šio mėnesio 2 d. Žižmų kaime keliolika asmenų buvo susirinkę pas Praną Barcį paklausyti per radiją transliuojamos Maršalo Rydz-Smigly kalbos. Po šios kalbos žmonės paprašė truputį muzikos. Buvo užsuktas Kaunas. Begriežiant iš Kauno muzikai, į tą pirkią įėjo Dieveniškio policijos komendantas Burhackis ir policininkas Zubakinas. Komendantas liepė radijo aparatą uždaryti, visus žmones surašė ir pasakė, kad kitą kartą užklupęs tiek žmonių, atimsiąs radijo aparatą.

Pranas Barcys kitą dieną pats šį įvykį pranešė Ašmenos apskrities storastai. Taip ir reikia daryti. *Vietinis.*

Barčiai, Varėnos vals. Rugsėjo 24 dieną mirė jaunuolis a.a. Jurgis Česokas, turėdamas 23 metus. Velionis buvo mylimas ir visame kaime geriausias dainininkas. Jaunimas velionį gražiai palydėjo į amžiną poilsio vietą — raitų pulkas ir dviratininkų, pasipuošę tautiniais kaspinais. Lai būna Velioniui lengva žemelė! *Jonas.*

Kalesnykai, Lydos apskr. Čia neseniai buvo pastatytas ir pašventintas kryžius. Kryžių pastatė b. šv. Kazimiero D-jos nariai. Šventinimo metu pasakė gražų pamokslą kun. K. Čibiras, apibūdindamas kryžiaus reikšmę lietuvių tautoje. Po to jaunimas pagiedojo: „Marija, Marija" ir „Lietuva tėvynė mūsų". Už visa padėkojo buvęs Šv. K. D-jos pirmininkas. Paskiau dar buvo pašventintas kapinėse paminklas, tragingai žuvusio jaunuolio a.a. Juozo Kuodžio, kuris visą savo amžių nuo pat mokyklos suolo uoliai skaitė „Vilniaus Rytojų" ir „Jaunimo Draugą" taip pat buvo pavyzdingas Šv. Kazimiero D-jos valdybos narys.

— Mūsų bažnytkaimio gyventojai yra jau gavę pakvietimus į teismą. Vargoninko Mykolo Čiaglio ir buv. mokytojos B. Šičkaitės byla bus lapkrišio 15 dieną, Veronikos Čibiraitės lapkričio 29 dieną. Bylos bus svarstomos Lydos apygardos teisme. *Jonas.*

Lynažeris, Marcinkonių vals. Rugsėjo mėn. pabaigoje buvo areštuota Lynažery Leokadija Šimkutė-Pačkauskienė b. „Ryto" skaitykos vedėja. *Narė.*

KRONIKA

Neleido „Šviesos“ draugijos

Nors „Šviesos“ draugijos steigėjai nebuvo gavę jokio atsakymo, bet lenkų spaudoje jau rugpiūčio mėnesį buvo rašyta, kad Vilniaus vaivada Švenčionių lietuviams švietimo ir kultūros draugijos „Šviesa“ steigti neleido. Šio mėnesio 6 dieną draugijos steigėjai gavo iš Vilniaus vaivados raštą, rašytą šių metų spalių 4 dieną nr. 992, kuriame pranešama, kad steigėjų prašymas užtvirtinti draugiją išspręstas neigiamai. Neleidžiama „Šviesos“ draugijos steigti todėl, kad draugija grėsianti viešajam saugumui ir kad beveik visi steigėjai yra buvę uždarytų draugijų vairuotojai arba nariai. Ryšium su tuo nesą iš steigėjų jokio užtikrinimo, kad jų veikimas steigiamoje draugijoje būsiąs nepovojingas viešajam saugumui.

Reikia pastebėti, kad nė vienas iš steigėjų už bet kokį priešvalstybinį veikimą ar šiaip kokį nors prasikaltimą nebuvo baustas.

Raštas pasirašytas Vilniaus vaivados Liudviko Bocianskio. Dėl šio vaivados sprendimo leidžiama per Vilniaus vaivadiją kreiptis į Vidaus Reikalų Ministeriją.

Blaivybės Draugijos narių susirinkimas

Spalio 16 dieną (sekmadienį) šaukiamas eilinis Lietuvių Katalikų Blaivybės Draugijos narių susirinkimas, kuris įvyks šv. Mikalojaus parapijos salėje. Programoje numatyta paskaita ir įvairumai. Pradžia 19 val.

Valdyba.

Perkeliamas lietuvis kunigas

Buvęs Palūšės parapijos klebono padėjėjas ir dabartinis Eišiškių par. vikaras kun. Stanislovas Valiukevičius pakeliamas į klebonus ir skiriamas jau visai nelietuviškos Batorinos (Vileikos apskr.) parapijos klebonu.

Ar į mišrią Eišiškių parapiją vietoj kun. St. Valiukevičiaus bus skirtas kunigas lietuvis—tuo tarpu dar nežinia.

Svečiai iš Kauno

Šiomis dienomis į Vilnių buvo atvykę savo privačiais reikalais Lietuvos užsienių reikalų ministerijos valdininkai: J. Žmuidzinas su žmona, F. Grigonienė su dukterimi, M. Blažonytė ir E. Barščinskaitė. Ta proga svečiai kauniečiai aplankė Aušros Vartus, Rasų kapines, Gedimino pilį ir kitas įdomesnes Vilniaus vietas.

Mūsų jaunimas vis dar neturi laikraščio

Buvęs uždarytojo savaitinio jaunimo laikraščio „Jaunimo Draugo“ redaktorius Augustinas Burokas buvo įteikęs Vilniaus miesto storastai deklaraciją, kad jis ketinąs eisti savaitinį Vilniaus krašto lietuvių jaunimui skiriamą laikraštį „Jaunimo Kelią“.

Šiomis dienomis red. A. Burokas gavo miesto storastos atsakymą, kuriuo pranešama, kad jam „Jaunimo Kelias“ leisti draudžiama, nes, esą, kažkas kitas panašaus pavadinimo ir pobūdžio laikraštį pasiryžęs leisti anksčiau.

Teko sužinoti, kad dėl šio neigiamo miesto storastos sprendimo buvo apeliuota Vilniaus Vaivadijos Įstaigon.

Pasiuntinys Charvatas Vilniuje

Praėjusios savaitės pabaigoje buvo atvykęs į Vilnių Lenkijos pasiuntinys Kaune min. Charvatas.

Atmainos „Vilniaus Žodžio“ redakcijoje

Ligšiolinis Vilniuje leidžiamo savaitraščio „Vilniaus Žodžio“ redaktorius ir leidėjas Jonas Latvys studijų reikalais ilgesniam laikui išvyko iš Vilniaus į Varšuvą. Dabar „Viln. Žodžio“ leidėjas yra Vincas Žilėnas, o atsakingas redaktorius—Albertas Krinickas.

Lietuvių kultūros skyrius lenkų dienraštyje

Nuo šio mėn. 9 dienos Vilniaus lenkų dienraštyje „Kurjer Wileński“ yra įvestas lietuvių kultūros skyrius, kurį redaguos p. Vladislovas Abramavičius.

Skyrius dienraštyje bus dedamas kas dvi savaitės.

Sukonfiskuotas gudų laikraštis

Vilniaus miesto storastijos sprendimu, šiomis dienomis sukonfiskuotas paskutinis gudų jaunimo „Šliach Moladzi“ numeris. Sukonfiskuota už vedamąjį staipsnį ir už kai kurias kitas žinias.

Paskaita apie reformaciją

Šio mėn. 9 dieną Jono Laskio Draugijos (ši draugija tyrinėja reformacijos istoriją) valdybos rūpesčiu buvo surengta paskaita apie reformaciją Lenkijoje XVI amžiaus antroje pusėje. Paskaitą skaitė p. Vladimiras Sakavičius. Po paskaitos dir. Vaclovas Studnickis, kalbėdamas apie religinę toleranciją Lenkijoje, pažymėjo, kad tolerancijos dvasia yra atėjusi iš Didžiosios Lietuvos Kunigaikštijos, kur santaikoje gyveno visų tikybų žmonės. Prieš paskaitą buvo priimtas Draugijos garbės nariu kun. superdentas K. Kurnatovskis, kuris, kaip žinia, yra pakviestas iš Kauno ir šiomis dienomis jau pradėjo eiti savo pareigas.

Kaip Varšuva, taip ir Vilnius

Lenkų turizmo (kelionių) sąjunga dažnai organizuoja pigias ekskursijas visomis geležinkelių kryptimis. Praėjusį mėnesį tokia ekskursija buvo organizuojama iš Varšuvos į Vilnių, į vadinamąją šiaurės mūgę. Bet varšuviečių toks buvo „susidomėjimas“ ta ekskursija, kad nebuvo kas ir veža. Užsakytas „populiarus“ traukinys keleivių nesulaukė ir pigi ekskursija į Vilnių iširo.

Šiomis dienomis panaši ekskursija buvo organizuojama iš Vilniaus į Varšuvą. Buvo skelbiama, kad ekskursijos dalyviams kelionė į abi puses atseisianti 17 auks. Tačiau, kaip varšuviečių, taip ir vilniečių pigi ekskursija nesuviliojo ir dėl keleivių stokos „populiarus“ traukinys buvo atšauktas.

Peilininkai vežami į Berezą

Vilniaus mieste yra nemaža visokių padaužų ir mušeikų, kurie drumsčia viešąjį ramumą ir dažnai su peiliais užpuldinėja ramius ir niekuo nekaltus gyventojus. Iki šiol tokie peilininkai buvo baudžiami areštinėmis ir kalėjimu. Dabar vietos saugumo įstaigos tokius padaužas-peilininkus pradėjo vežti į Kartuzų Berezą, į visokių nusikaltėlių darbo stovyklą. Spalio 8 d. iš Vilniaus išvežta į Berezą šeši peilininkai.

Lenkų laikraščiai rašo, kad netrukus į Berezą bus išvežta dar viena „partija“ tokių peilininkų. Tokio, likimo esą, neišvengsią ir kaimo mušeikos, kurie paskutiniu metu taip pat jau labai įsigalėję.

Ar esi išsirašęs laikraštį „Aidą“?

KARAS KINIJOJE

Japonai be pertraukos abiem Mėlynosios upės krantais žygiuoja į vakarus į Hankau. Dabar jie teturi tik 80 kilometrų. Jų štabas praneša, kad jie greičiau paimsią Hankau, negu užsienio karo žinovai tikisi. Kiniečiai, tiesa, prie Hankau yra subūrę geriausias jėgas, bet ir jas japonai tikisi išsklaidyti.

Japonų kariuomenė, kuri žygiuoja iš šiaurės į Hankau, kaip pranešėme, buvo sutikusi nenugalimą kliūtį ir buvo priversta sustoti. Dabar paaiškėjo, kad japonams kelią buvo pastoję 8 kiniečių divizijos. Kartu paaiškėjo, kad japonai sumaniu manievru tas kiniečių divizijas apsupo ir atkirto jiems susisiekimą su vyriausiomis Čangkaišeko jėgomis. Dabar atkirstosios kiniečių divizijos stengiasi prasimušti pas savuosius.

KARAS ISPANIJOJE

— Mūšiai prie Ebro upės pasidarė labai kruvini. Nacionalistai praneša, kad jiems pasisekė paimti kelias svarbias vyriausybininkų pozicijas. Per mūšį už tas pozicijas bene krito daugiau kaip 3000 vyriausybininkų. Lėktuvai bombardavo Valenciją. Jiems pasisekė subombarduoti traukinį. Bombardavimo pasėkos buvo baisios: apie pusantro šimto žmonių užmušta ir apie 300 sužeista. Ore taip pat ėjo mūšiai.

Vyriausybininkai apie tuos mūšius taip pat praneša, kaipo apie atkaklius, ir prisipažįsta, kad priversti buvo užleisti priešui kelias pozicijas.

— Tarp Anglijos ir Italijos eina derybos seniau (balandžio 16 d.) sudarytos sutarties įgyvendinimo reikalu. Tos derybos jau tiek pasistūmėjo priekin, kad italai sutiko atšaukti savo savanorius iš Ispanijos. Gen. Franko jau pranešė, kad jis sutinka išleisti iš savo kariuomenės eilių 10.000 italų savanorių. Barcelonos vyriausybė, anglų spiriama. Ženevoje pasižadėja taip pat išleisti svetimšalius savanorius iš savo kariuomenės. Tarptautinė brigada bene jau atšaukta iš fronto.

Litvinovas gailisi, kad negalėjo pasirašyti Miuncheno sutarties

Jau buvo rašyta, kad per paskutinius Europos politinio gyvenimo įvykius Sovietu Rusijos diplomatija buvo visiškai atstumta ir nedalyvavo jokiuose politikų pasitarimuose.

Dabar paaiškėjo, kad Sovietų Rusijos diplomatai dėlto yra labai įsižeidę. Šio mėn. pirmomis dienomis Sovietų Rusijos užsienių reikalų komisaras Litvinovas viešėjo Paryžiuje ir čia, pasimatęs su Prancūzijos užsienių reikalų ministeriu Bone, griežtai užprotestavo, kodėl Sovietų vyriausybės atstovas nebuvo pakviestas į Miuncheno konferenciją. Kartu Litvinovas pareiškė, kad po to Prancūzijos — Sovietų Rusijos savo metu pasirašytos sutartys dabar jau neturinčios jokios reikšmės.

Iš to prancūzų spauda padarė išvadą, kad dabartiniai Rusijos valdovai netrukus keis savo politiką ne tik Prancuzijos, bet ir visos Europos atžvilgiu.

Ko reikalauja Vengrija

Šio mėn. 9 dieną Komarno mieste (Čekoslovakijos - Vengrijos siena) prasidėjo abiejų valstybių delegatų pasitarimai dėl atidavimo Vengrijai Čekoslovakijos dalies. Tuo tarpu dar nežinia, kiek žemių Vengrija pareikalavo iš Čekoslovakijos. Tai paaiškės artimiausius metu, kada bus pabaigtos derybos ir kada vengrų kariuomenė užims Čekoslovakijos dalį. Podraug nedraugingoje Čekoslovakijai spaudoje skleidžiami gandai, kad Vengrija pareikalavusi bendros su Lenkija sienos, tuo būdu norėdama gauti Karpatų rusinų kraštą, kuriame neva tai esanti jau ir vyriausybė sudaryta. Tačiau tuo pačiu metu kai kuriuose laikraščiuose pasklido gandų, kad Hitleris bendrai Lenkijos sienai esąs priešingas.

Įvairu-įdomu

Dirbtinė pabaisa gąsdino žmones

Neseniai Hokkaidos salos gyventojai (Japonijoj) turėjo nemaža baimės. Netoliese minėtos salos ėmė dažnai rodytis didžiulė pabaisa, kuri užpuldavusi netgi žvejų laivus. Iš pradžių netikėta žvejų tvirtinimams. Bet paskiau, kai laikraštinkams pasisekdavo nufotografuoti tą pabaisą, kurios nuotraukas spausdino laikraščiai, tai jau gyventojuose kilo didžiausias nerimas. Imta reikalauti, kad vietinė valdžia kaip nors tą pabaisą pašalintų. Vietinė valdžia kartą išsiuntė gerai aprūpintą pavandeninių laivų ekspediciją pabaisos medžioti. Pagaliau, ekspedicija pamatė pabaisą. Įtempimas didžiausias. Bet kaip nusistebėta, kai patirta, kad toji pabaisa buvo padaryta iš gumos. Vėliau paaiškėjo, kad tai buvusi visai nekalta studentų išdaiga, kuri tačiau sukėlė gyventojojnose nemaža nerimo.

Kiek metų žmogus gali gyventi

Dažnai sutinkame laikraščiuose, kad Albanijoje, Bulgarijoje ar Kinijoje gyvena žmonių, turinčių 110, 120 ar netgi 130 metų. Vienas Heidelbergo mokslininkas-fiziologas, vardu Pültter, kuris ilgesnį laiką tyrinėjo žmonių amžiaus ilgumą, yra pareiškęs, kad laikraščiuose paduodamoms žinioms apie žmonių amžiaus ilgumą negalima tikėti. Profesorius matematiškai pagal statistikos duomemis yra apskaičiavęs, kad 107 metų amžiaus žmogus sutinkamas kartą per 226 metus, 108 metų amžiaus—kartą per 230 metų, o 110 metų amžiaus esąs aukščiausias žmogaus amžius. Prof. Pütter pažymi, kad daugumoje atsitikimų labai sunku patikrinti senų žmonių amžiaus. Labai dažnai, ypač Balkanuose tai padaryti esą visai negalima, nes prieš šimtą metų ten nebuvę dar tinkamo žmonių surašinėjimo knygose krikšto metu. Tais gi atsitikimas, kada senelio amžius galima patikrinti, pasirodo, kad tariamai labai senų žmonių esąs daug mažesnis. O kad jų amžius paduodamas labai senas, prašokstąs 120 ir 130 metų, tai esą todėl, kad eni žmonės mėgsta sau pridėti metų. Pav. neseniai per gyventojų surašymą Bavarijoje 27 žmonės pasakė, turį daugiau nei 100 metų. Patikrinus gi metrikų knygas pasirodė, kad tik viena moteris turėjusi, iš tikrųjų, 100 metų, o iš jų tarpo 15 žmonių neturėję netgi 90 metų. Seniausias žmogus, kurio gimimo metai patikrinta, esąs buvęs anglų chemikas Chevrey, kuris gyvenęs 103 metus (1786—1889). Pütter pastebi, kad ligi šiol nė karto tikrai nenustatyta, kad kuris nors žmogus gyventų daugiau nei 110 metų. Taigi ilgiausias amžius esąs110metų

Čemberlenas mėgsta paukščius

Garsus šiandie Anglijos ministerių pirmininkas Čemberlenas mėgsta ne tik žvejoti, jis ir paukščius labai mėgsta.. Tas paukščių pamėgimas jame yra nuo jaunystės dienų. Jaunystėje, kurią jis praleido savo tėvo ūkyje, Čemberlenas buvo įpratęs visuomet keltis 5.30 valandą. Pasikėlęs visuomet eidavo sodan ar miškan klausytis giesmių bundančių paukščių. Jeigu išgirsdavo paukščio čirenimą, kuris jam buvo nežinomas, tai nenurimdavo tol, kol nesurasdavo paties paukščio.

Tapęs ministeriu, Čemberlenas liepė įtaisyti du lizdu virš langų savo kabineto Downingo gatvėje, kur jis gyvena, kaip ministerių pirmininkas.

Kaip Londono katalikai užprotestavo prieš bedievių kongresą

Rugsėjo mėn. pabaigoje Londone vyko bedievių, atseit, laisvamanių kongresas. Spauda pažymi, kad šis kongresas visai nepasisekęs. Netgi Londono laikraščiai apie jį visai bemaž nerašę. Užtat laikraščiai praneša apie didžiulę katalikų manifestaciją Londone tuo metu, kai vyko laisvamanių kongresas. Katalikų manifestacija buvusi surengta, kaip protestas prieš laisvamanių kongresą. Kaip toji katalikų manifestacija atrodė? Tai buvo didžiulė katalikų vyrų procesija Londono gatvėmis. Visi vyrai buvo juodai apsirengę. Iš viso dalyvių šioje procesijoje buvę apie 50 tūks.

Procesijos dalyviai ėjo gatvėmis tylėdami. Matėsi tik susikaupimas. Nesugiedota nė vienos giesmės. Priešakyje procesijos buvo nešamas didelis kryžius, krikščionybės kentėjimo ir pergalės ženklas. Procesijos dalyviai atvykę į Westminterio katedrą, išklausė iškilmingų pamaldų ir buvo palaiminti. Šitoji nepaprasta procesija padariusi Londonui didelį įspūdį.

Šaudančios piniginės

Kažkoks' vokiečių išradėjas išrado piniginę, o tiksliau sakant, tam tikrą maišelį pinigams laikyti, kuris užpuolimo metu pats šaudo ir paleidžia dūmų rakietą. Išradimas yra jau Berlyno policijos patikrintas ir pripažintas tinkamu. Šios piniginės, be to, gali buti dar pririšamus prie savininko, taip kad, iš tikrųjų, vagiams nepatogu liesti tokį savininką. Daug bankų ir šiaip piniguočių esą jau įsigiję tokias pinigines.

„AIDO“ REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Wilno, ul. Dąbrowskiego 5—1. Telefonas 29-59. Administracija priima nuo 9 iki 13 val.

REDAKCIJA įgaunamus straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintų korespondencijų ir smulkesnių straipsnių redakcija nesaugo. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams — 3 auks. Užsienyje — 3 doleriai. Atskiro numerio kaina 10 skatikų. Skelbimų kaina: tik ketvirtame puslapy — 20 skatikų už eilutę.

Leidėjas ir atsak. redaktorius **Liudvikas Cicėnas.** „RUCH“ spaustuvė, Tatarska 6. Telef. 21-83.